

ЯРОСЛАВ ХАШЕК
ИЗГОНИХА ШВЕЙК ОТ
ЛУДНИЦАТА

Превод от чешки: Таня Капинчева, 2016

chitanka.info

Когато по-късно Швейк описваше живота в лудницата, правеше това, пеейки възхвалителни дитирамби: Ама наистина не знам защо лудите се ядосват, когато ги държат там. Човек може там да лази гол по пода, да вие като чакал, да беснее и да хапе. Ако някой направи това на стъргалото, хората биха се чудили; но там това спада към съвършено обикновените неща. Там има такава свобода, за която дори социалистите не са могли да мечтаят. Човек там може да се представя и за Господ Бог или за девицата Мария, или за папата, или за английския крал, или за господин императора, или за Свети Вацлав^[1], въпреки че този последният беше непрекъснато вързан и гол, и лежеше в изолация. Там имаше и един, който крещеше, че е архиепископ, но този не правеше нищо друго, освен че плюскаше и още нещо правеше, с извинение, знаете какво се прави после, но там никой не се срамува от това. Даже един се представяше за свети Кирил и Методи, за да получава две порции. А един господин беше бременен и канеше всеки на кръщение. Там имаше много затворени шахматисти, политици и рибари, и скаути, колекционери на марки и фотографи аматьори. Един беше там заради някакви стари тенджери, на които казваше кошове. Един беше постоянно в усмирителна риза, за да не може да изчислява кога ще дойде краят на света. Там се срещнах също с няколко професора. Един от тях все ходеше след мен и разправяше, че люлката на циганите била в Крконошите^[2], а този вторият ми обясняваше, че вътре в земното кълбо има още едно много по-голямо, отколкото това горното.

Там всеки можеше да говори каквото си иска, без да мисли и само да казва това, което в момента му идва на езика, както ако беше в парламента. Понякога там си разказваха приказки и се биеха, ако с някоя принцеса се случеше нещо много лошо. Най-много буйстваше един господин, който се представяше за шестнайсети том от научния речник на Отто^[3] и молеше всеки да го отвори и да намери заглавната дума „Картонажна шивачка“, че иначе е загубен. Укроти се едва когато му сложиха усмирителна риза. Тогава беше доволен, че е попаднал в книговезка преса и молеше да му направят модерно обрязване на краищата. Въобще там се живееше като в рая. Можете да ревете, да крещите, да пеете, да плачете, да вресците, да пицците, да подскачате, да се молите, да правите кълбета, да ходите на четири, да скачате на един крак, да бягате в кръг, да танцувате, да подскачате, цял ден да

клучите и да лазите по стените. Никой няма да дойде при вас и няма да каже: „Това не може да го правите, това, господине, не е възпитано, за това бихте могли да се срамувате, все пак сте образован човек?“. Истина е, обаче, че там има и съвсем тихи луди. Като един образован изобретател, който постоянно си чоплеше носа и само веднъж дневно казваше: „Тъкмо изнамерих тока“. Както казах, много хубаво беше там и тези няколко дни, които прекарах в лудницата, нареждам сред най-красивите моменти в моя живот.

И наистина още самото посрещане, което направили за Швейк в лудницата, когато го закарали за наблюдение от областния наказателен съд, надхвърлило неговите очаквания. Първо го съблекли гол, после му дали някакъв халат и го завели да го изкъпят, хващайки го интимно под мишниците, при което един от болногледачите го забавлявал с разказването на анекдоти за евреите. В банята го потопили във ваната с топла вода, след това го извадили и сложили под студения душ. Повторили с него процедурата три пъти и после го попитали дали му харесва. Швейк казал, че това е по-добро, отколкото в баните при Карлов мост и че много обича да се къпе. „Ако ми отрежете ноктите и подстрижете и косата, нищо няма да липсва на моето съвършено щастие“ допълнил, усмихвайки се приветливо.

На това негово желание също било угодено, а след като старателно го изтрили с гъба, увили го в чаршаф, занесли го до първо отделение на леглото, където го сложили, завили със завивка и го помолили да заспива.

Швейк и до днес разказва за това с любов:

— Представете си, че ме носеха, даже отнесоха, в този миг се чувствах напълно блажен.

И на леглото блажено заспал. После го събудили, за да му предложат чаша мляко и хлебче. Хлебчето било вече разрязано на малки зальци и докато единият от болногледачите държал Швейк за двете ръце, другият потапял късчетата хлебче в млякото и го хранил, както се тъпче гъска с тричени шишки. Когато го нахранили, взели го под мишниците и го завели в тоалетната, където го помолили да свърши малка и голяма телесна нужда.

И за тези хубави мигове Швейк разправя с любов и не трябва да възпроизвеждам думите му какво точно са правили с него. Ще спомена само, че Швейк каза:

— Той, единият от тях, ме държа при това в прегръдките си.

Когато го довели обратно, отново го сложили в леглото и пак го помолили да спи. Когато заспал, събудили го и го завели до стаята за прегледи, където Швейк, стоейки съвсем гол пред двамата лекари, си припомнил славното време на прегледа от донаборната комисия. Неволно се отронило от устните му: „Tauglich“^[4]. „Какво казахте? — попитал един от лекарите, — направете пет крачки напред и пет обратно.“

Швейк направил десет.

— Ама аз ви казах — рекъл лекарят — да направите пет.

— Няма да правим на въпрос няколко крачки — възразил Швейк.

След това лекарите поискали да седне на стол и единият го чукал по коляното. После рекъл на другия, че рефлексите са напълно правилни, при което другият завъртял глава и започнал сам да чука Швейк по коляното, докато първият отварял очните клепачи на Швейк и преглеждал неговата зеница. После се отдалечили към бюрото и си разменили няколко латински израза.

— Слушайте, можете ли да пеете? — попитал единият Швейк. — Не може ли да ни изпеете някаква песен?

— На драго сърце, господа — отговорил Швейк, — да, нямам нито глас, нито музикален слух, но ще опитам, ще го направя да не ви скърша хатъра, щом като искате да се забавлявате.

И Швейк започнал:

*Защо ли този млад монах в това кресло,
чело в ръката дясна скланя, две горки,
парещи сълзи по бледите му бузи те се ронят.*

— По нататък не я зная — продължил Швейк, — но ако искате, ще ви изпея:

*Как тъжно ми е на сърцето,
което тежко, болно вдига моите гърди,
когато тихо си седя и гледам във безкрая,
там, там, където е копнежът мой.*

— И нататък също не я знам — въздъхнал Швейк. — Знам още първия стих от „Къде е моят дом“^[5], още „Генерал Виндишгратц и военните господа от изгрев-слънце служба са започнали“ и също още няколко такива народни песнички като: „Запази нас, Господине“ и „Когато настъпвахме към Яромнерж“, както „Хиляди пъти поздравяваме теб“...

Двамата господа лекари се спогледали и единият от тях попитал Швейк:

— Било ли е изследвано някога вашето душевно състояние?

— В казармата — отговорил Швейк тържествено и гордо, — бях признат официално от господата военни лекари за непоправим слабоумник.

— Струва ми се, че сте симулант — извикал другият лекар към Швейк.

— Аз, господа — защитавал се Швейк, — не съм никакъв симулант, аз съм истински малоумник, можете да направите справка в канцеларията на 91 полк в Чес. Будейовице или в допълнителното военно командване в Карлин.

По-възрастният от лекарите махнал безнадеждно с ръка и показвайки към Швейк, рекъл на болногледачите:

— Върнете обратно дрехите на този човек и го заведете в Трета категория на първи коридор, после единият да се върне и да занесе всички негови документи в канцеларията. И кажете там бързо да ги оформят, че да не ни виси тук дълго на главата.

Лекарите хвърлили още веднъж съкрушителен поглед към Швейк, който почтително отстъпвал обратно към вратата, кланяйки се вежливо. На въпроса на един от болногледачите що за глупости върши, отговорил:

— Понеже не съм облечен, гол съм, не искам да показвам на тези господа нищо, за да не си помислят, че съм невъзпитан или вулгарен.

От този миг, когато болногледачите получили заповед да върнат на Швейк дрехите, не полагали за него вече абсолютно никакви грижи. Наредили му да се облече и единият го завел в Трета категория, където през тези няколко дни, докато уреждали в канцеларията неговото писмено изгонване, имал възможност да прави своите хубави наблюдения. Разочарованите лекари му дали експертиза, че е

„симулант с мътен разум“ и понеже го изписали преди обяда, се стигнало до малка сцена.

Швейк заявил, че когато изхвърлят някого от лудницата, нямат право да го гонят без обяд.

Хулиганските прояви прекратил извиканият от портиера полицейски стражар, който довел Швейк пред полицейския участък на улица „Салмова“.

[1] Св. Вацлав — чешки княз, патрон на Чехия, убит от брат си и след смъртта си канонизиран, символ на чешката държавност. — Бел.прев. ↑

[2] Крконоше — най-високата планина в Чехия, връх Снежка — 1603 м., любима планина за отдих. — Бел.прев. ↑

[3] Оттов научен речник — енциклопедия, на второ място след Енциклопедия Британика до 2010 година. — Бел.прев. ↑

[4] Подходящ. — Бел.прев. ↑

[5] Първоначално песен от пиеса на Й. К. Тил от 1834 год. станала много популярна, а след разделение на Чехия от Словакия, това е чешкият химн. — Бел.прев. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.